

Nicolae PEPENE

DIN ISTORIA FAMILIEI REGALE ROMÂNE CĂSĂTORIA PRINCIPESII ILEANA DE ROMÂNIA¹

La 23 decembrie 1926, Ileana și-a sărbătorit majoratul². De acum, conform *Statutului membrilor Familiei Regale*, Regina Maria o poate declara pe fiica sa „emancipată“, adică ... „bună de măritat“.

Avea Regina Mamă planuri matrimoniale pentru *Domnița Ileana*? Legăturile matrimoniale stabilite până atunci de familia regală română au fost încheiate cu familii domnitoare din țări balcanice vecine.

La 21 februarie 1921, Princesa Elisabeta de România s-a căsătorit cu Diadohul (principele moștenitor) George al Greciei³, iar pe 10 martie 1921, s-a încheiat o altă căsătorie cu familia regală greacă, între Elena de Grecia⁴, cumnata Elisabetei, și Carol, Principele moștenitor al României. Tabloul matrimonial a fost completat la 8 iunie 1922, prin căsătoria Princesei Maria⁵ cu Alexandru I Karageorgevici al Serbiei, viitorul Rege al Regatului Sârbo-croato-sloven⁶.

Suverana României devenise o „soacră a Balcanilor“. Regina era foarte mândră de „expansiunea“ matrimonială a familiei sale, căci așa cum se întreba, în februarie 1925, un oaspete american al Curții Regale: „Câte regine ale Europei au fiice care au devenit ele însele regine?“⁷. În cazul Ilenei, Regina îi declara amuzată aceluiși oaspete că fiicei sale favorite îi rămăsese, pentru completarea tabloului matrimonial balcanic, tronul Regatului Bulgariei sau că putea avea parte de un destin regal mult mai strălucit ca regină a Angliei sau a Franței (!)⁸.

Cu toate acestea, Reginei Maria nu-i plăcea să recunoască că a influențat căsătoriile copiilor săi. În anul 1924, ea declara presei că: „Niciodată nu-mi voi sacrifica copiii. Ei se vor căsători cu aceia pe care-i vor alege“⁹. Dar, într-o scrisoare din ianuarie 1929, Regina Maria îi scria fiului său, Carol, că ar dori să o căsătorească pe Ileana cu un prinț străin bogat care ar accepta să locuiască în România.¹⁰

Frumoasă, spirituală și plină de viață, tână principesă a României vrăjise multe inimi. Alegerea viitorului său soț devenise, mai mult sau mai puțin întemeiat, un subiect favorit pentru rubricile mondene ale presei internaționale. În august 1925, suveranii Regatului român, aflați în vizită la Veneția, au fost întâmpinați de Ducele de Aosta. Presa italiană a interpretat întâlnirea ca un

¹ Pe aceeași temă au mai apărut: Ion Scurtu, *Nuntă la castelul Peleş*, în „Magazin Istoric“, an XXXIV, serie nouă, nr. 5(410), mai 2001, p. 64–69 și Narcis Dorin Ion, *Castelul Bran, reședință a reginei Maria și a prințesei Ileana*, Ed. Triniton, București, 2003, p. 111–130.

² Regenta autorizase actul la 14 august 1927 – Direcția Arhivelor Naționale Istorice Centrale (în continuare D.A.N.I.C.), *Fond Casa Regală*, Princesa Ileana – personale, dosar 1/2, f. 2.

³ Principele moștenitor George al Greciei (1890–1947), viitorul Rege George al II-lea al Greciei (1922–1923; 1935–1941; 1947).

⁴ Elena, Princesă de Grecia, (Sitta, 1896–1982), Regina Mamă a Regelui Mihai. Divorțată de Principele Carol în iunie 1928.

⁵ Princesa Maria (Mignon, 1900–1961). A doua fiică a Reginei Maria și a Regelui Ferdinand. Regină a Iugoslaviei.

⁶ Alexandru I Karageorgevici al Serbiei (1888–1934), viitorul Rege al Regatului Sârbo-croato-sloven (1921–1934).

⁷ *Americans and Queen Marie of Romania. A selection of Documents*, Edited by Diana Fotescu, The Center for Romanian Studies, Iași-Oxford-Portland, 1998, p. 24.

⁸ *Ibidem*.

⁹ Interviu pentru „Daily Mirror“ reluat de *Gazeta Transilvaniei*, nr. 52, 21 mai 1924.

¹⁰ D.A.N.I.C., *Fond Casa Regală*, Corespondența Reginei Maria către Carol II, dosar 420, scrisoarea Reginei Maria către Principele Carol, 31 ianuarie 1929.

gest de curtoazie făcut de duce față de viitorii săi socri. Însă ministrul român la Roma, Lahovary, dezmente știrea, declarând corespondentului ziarului „Corriere della Sera” că prezența suveranilor la Veneția se datora „marii dragoste pe care suveranii și în special regina Maria o au pentru acest minunat oraș”. Cât despre logodnicul italian, concluzia ministrului român era că: „Nu e prima oară când ziarele atribuiesc principesei Ileana un nou logodnic și probabil nu va fi nici ultima oară”¹¹.

În primăvara anului 1929, după ce o văzuse într-o vizită făcută părinților săi, Principele de Asturia, moștenitorul tronului Spaniei, își anunța intenția de a cere mâna Ilenei. Alianța matrimonială a fost respinsă de Regina Maria din cauza problemelor grave de sănătate ale prințului, care era bolnav de hemofilie¹². La începutul anului 1930, Ileana s-a logodit cu Contele german Alexandru (Lexel) de Hochberg, Baron de Fürstenstein, fiul Principelui de Pless, un aristocrat bogat din Silezia și al Principesei de Pless, o bună prietenă a Reginei Maria. Contele aparținea uneia dintre cele mai vechi familii princiere germane.¹³ Cei doi s-au cunoscut la un bal mascat la Palatul Cotroceni. După câteva zile petrecute împreună la Predeal, la schi, Lexel îi cere mâna Ilenei.¹⁴ Tinerii îndrăgostiți hotărăsc să se stabilească în România. Toată lumea îl găsea pe conte „delicios și având maniere șarmante și decizia de a rămâne în țară l-a făcut foarte popular”¹⁵. Logodnicul Ilenei urma să primească titlul de Principe român și conform protocolului statului român, era cu un rang după membrii familiei regale dar înaintea celorlalți regenți.¹⁶ Însă, la scurt timp după anunțarea logodnei, Mutius, ambasadorul Germaniei la București, a informat în mod oficial Ministerul Afacerilor Externe român despre reputația îndoielnică a logodnicului german. „Socotindu-se moralmente obligat să deschidă ochii celor în drept”, guvernul german „sfătuia” guvernul român să renunțe la proiectata căsătorie. Astfel, familia regală română hotărăște să rupă logodna.¹⁷

În timpul „Restaurației”, Ileana se afla într-un voiaj în Egipt¹⁸. Ea a salutat gestul politic al fratelui său, însă, la scurt timp, noul Rege a hotărât să-i restrângă aparițiile publice, deranjat de popularitatea *Domniței* și de strânsa legătură a acesteia cu Regina Maria. La sfârșitul anului 1930, Ileana îi scria Regelui Carol al II-lea: „Te rog să înlături neîncrederea ce o ai în mine căci știi cât de mult țin la tine și cum mă doare să te văd supărat. Fii îngăduitor, vreau să fac bine, vreau să te mulțumesc, dar sunt tânără și greșesc fără să vreau. În orice clipă sunt gata să te servesc fiindcă îmi ești Rege și apoi ești fratele meu pe care îl iubesc atât de mult”¹⁹. Dar Regele, hotărât să nu împartă cu nici un alt membru al familiei regale puterea politică și popularitatea de care se bucura familia regală, a găsit o soluție simplă de „a scăpa” de sora sa: Ileana trebuia să se mărite cu un prinț străin și să plece din țară.

În vara anului 1930, însoțind-o pe Regină într-o vizită în Spania, Principesa îl întâlnește la Barcelona pe Arhiducele Anton de Habsburg, „un băiat foarte frumos, înalt, blond, sportiv, distins”²⁰.

¹¹ *Universul*, nr. 202, 3 septembrie 1925, p. 1.

¹² Hannah Pakula, *The Last Romantic. A biography of Queen Marie of Roumania*, Ed. Phoenix Giant, London, 1984, p. 373.

¹³ Raoul Bossy, *Amintiri din viața diplomatică*, vol. I, Humanitas, București, 1993, p. 160; *Gazeta Transilvaniei*, nr. 10, 29 ianuarie 1930.

¹⁴ *Gazeta Transilvaniei*, nr. 11, 31 ianuarie 1930.

¹⁵ D.A.N.I.C., *Fond Casa Regală*, Regele Carol – personale, dosar V – 380/1930, f. 1–3, scrisoarea Principesei Ileana către Principele Carol, 3 februarie 1930; *Gazeta Transilvaniei*, nr. 11, 31 ianuarie 1930.

¹⁶ D.A.N.I.C., *Fond Casa Regală* – Regenta Mihai I, dosar 22 /1930, f. 24; *Gazeta Transilvaniei*, nr. 13, 7 februarie 1930.

¹⁷ Raoul Bossy, *op. cit.*, p. 160.

¹⁸ *Universul*, nr. 135, 18 iunie 1930, p. 9.

¹⁹ D.A.N.I.C., *Fond Casa Regală*, Regele Carol II – personale, dosar V – 385/1930, Ileana către Carol, scrisoare din 8 decembrie 1930.

²⁰ Guy Gauthier, *Missy, Regina României*, Humanitas, București, 2000, p. 327; *Gazeta Transilvaniei*, nr. 48, 10 mai 1931.

În martie 1931, Ileana și Regina Maria, întorcându-se dintr-o vizită la Paris, răspund unei invitații primite din Umrich, de la reședința verilor Hohenzollern. Aici, Ileana îl reîntâlnește pe Arhiducele Anton. Se pare că reîntâlnirea nu era întâmplătoare, Arhiducele fiind chemat la dorința expresă a Regelui Carol al II-lea.²¹ Inițiativa s-a dovedit inspirată. Pe 20 aprilie 1931, Ileana îi cere fratelui său binecuvântarea și consimțământul ca șef al Casei Regale, deoarece: „Simt că am întâlnit cu adevărat omul care mă va face fericită. Desigur, viitorul este în mâna Domnului, însă – cum am credință în El – cred că împreună cu Anton voi putea înfățișa (sic) viața sigur, gășind în el tovarășul și reazămul de care am atâta nevoie”²². La întoarcerea în țară, Ileana a anunțat oficial că intenționează să se căsătorească cu arhiducele austriac. Șeful Casei Regale Române, Regele Carol al II-lea, își dă acordul, dar nu acceptă ca viitoarea familie să locuiască în țară, considerând că prezența unui Habsburg ar fi o sursă de conflicte în Transilvania.²³

Anton era fiul Arhiducelui Leopold-Salvador de Habsburg-Toscana și al Arhiducesei Blanka de Bourbon, infanta Spaniei, născut la 20 martie 1901, în Viena imperială. Numele complet al Arhiducelui era Anton Maria Franz Leopold Blanka Carl Iosef Ignatz Raphael Michael Margaretha Nicetas, un nume demn de un arhiduce de Austria, primit în amintirea nașilor de botez. După proclamarea Republicii Austria, Anton și familia sa se retrag în Spania. Arhiducele, absolvent al Școlii Superioare de Inginerie din Madrid, s-a angajat la uzinele Ford din Londra, după care s-a stabilit la Barcelona, unde a deschis, împreună cu fratele său Franz-Josef, un service automobilistic și de aviație. Împătimit aviator, era câștigătorul a numeroase concursuri aviatice internaționale. Astfel, pe cei doi logodnici îi apropia și pasiunea pentru sport, fiind cunoscute preocupările Ilenei pentru călărie, automobilism și yachting.²⁴

Căsătoria Ilenei a fost rodul unei iubiri împărțite de ambii soți și o decizie acceptată fără rezerve de Casa Regală Română, fiind pentru prima oară când un membru al familiei regale române s-a căsătorit fără a încheia o căsătorie morganatică sau fără a trebui să respecte o alianță matrimonială.

Casa Regală Română a hotărât ca nunta să se sărbătorească pe 24–26 iulie 1931, în România, la reședința regală din Sinaia, „căci e mai răcoare și liniștit și este loc pentru invitați”²⁵. Ileana a ales „ultima duminică din această lună, căci în august e post de Sf. Maria“, iar mai devreme „nu e cu puțință, fiindcă am așa de multe de orânduit înainte”²⁶.

A fost ultima căsătorie oficială încheiată în țară pentru un membru al familiei regale române. Însă nu a fost și ultima căsătorie a unui membru al familiei regale celebrată în România, deoarece, câteva luni mai târziu (noiembrie 1931), Principele Nicolae și-a înregistrat căsătoria, morganatică de această dată, cu Ioana Dolette Dumitrescu, fostă Săveanu, la primăria din Tohani – Buzău.²⁷

Declarația de căsătorie dintre Principesa Ileana și Arhiducele Anton a fost autenticată la Judecătoria Mixtă din Balcic, județul Caliacra, la 3 iulie 1931.²⁸ Pe 18 iulie, întoarsă de la Balcic, viitoarea familie de Habsburg a participat, alături de Regele Carol al II-lea, Regina Maria, Regina

²¹ Hannah Pakula, *op. cit.*, p. 385.

²² Narcis Dorin Ion, *op. cit.*, p. 111.

²³ Hannah Pakula, *op. cit.*, p. 385; D.A.N.I.C., *Fond Casa Regală*, Corespondența Reginei Maria către Carol II, dosar 532, scrisoare din 26 aprilie 1931.

²⁴ *Gazeta Transilvaniei*, nr. 48, 10 mai 1931.

²⁵ Narcis Dorin Ion, *op. cit.*, p. 111.

²⁶ *Ibidem*, p. 111–112.

²⁷ Prințul Nicolae de Hohenzollern, *În umbra coroanei României*, documente, amintiri și comentarii editate de Gh. Buzatu în colaborare cu Stela Cheptea și Sorin Pârvu, Ed. Moldova, Iași, 1991, p. 77.

²⁸ Ion Scurtu, *op. cit.*, p. 66.

Elisabeta, Principele Nicolae, Principele și Principesa de Hohenzollern, Principele de Leiningen, Principesa Mașka, fiica mării Duceșe Kirill, la un parastas oficiat la Curtea de Argeș pentru pomenirea Regelui Ferdinand²⁹. După slujba religioasă, familia regală și oaspeții săi au plecat cu trenul regal la Sinaia. Ileana și Anton ajung la Peleş în seara aceleiași zile, după o vizită la Brașov. A doua zi dimineața, Ileana și logodnicul său, însoțiți de familia princiară Hohenzollern, Principele de Leiningen și Baronul Albrecht, au fost oaspeții mănăstirii Sinaia. După ce au asistat la serviciul religios, ei au fost conduși prin muzeul mănăstirii și paraclisul vechi de către arhimandritul Serafim Georgescu.³⁰

O problemă delicată în pregătirea nunții a fost apartenența mirilor la confesiuni diferite. Până la căsătoria Principesei Ileana, toate alianțele matrimoniale ale membrilor familiei regale române, botezați conform statutului Casei Regale Române în religia ortodoxă, au fost încheiate cu Case regale de aceeași apartenență religioasă (Grecia, Iugoslavia). Ileana și-ar fi dorit, pe lângă ceremonia de nuntă catolică, și una ortodoxă, dar familia Habsburg se opune.³¹ Ministrul român de externe, Dimitrie Ghica, îi comunica lui Raoul Bossy că, până la urmă, Principesa Ileana a acceptat doar o ceremonie catolică, dar „ține ca ea să fie urmată de o cununie săvârșită de Biserica ortodoxă”, lăsând să se înțeleagă că: „viitoare soție și mamă de catolici, nu ar fi exclus să treacă și ea odată, mai târziu, la legea lor“, o decizie puțin credibilă pentru Bossy: „cunoscând-o pe tână Domnița cum o cunosc – mă îndoiesc foarte tare, sau, mai limpede, nu o cred deloc“³².

Spre supărarea opiniei publice românești, Vaticanul a refuzat, neacceptând nici măcar o rugăciune ortodoxă. Gestul a provocat o reacție pe măsură din partea Bisericii Române Ortodoxe, Patriarhul Miron Cristea refuzând să participe la ceremonie. Pentru că prin biserica ortodoxă simțea „duhul Țării Românești“, Ileana îi scria Regelui: „Simt că se rupe ceva-n mine la gândul că părăsesc Țara fără a primi binecuvântarea bisericeii în care am fost botezată și am crescut și am învățat să mă exprim prin ea“³³. Astfel, Ileana a mai făcut o concesie: „căsătoria va fi celebrată după ritul catolic, dar va fi precedată de o logodnă binecuvântată de clerul ortodox“³⁴. Dar Papa Pius al XI-lea, având experiența nunții fiicei Regelui Italiei, Victor Emanuel al III-lea, Principesa Giovanna, cu Regele Boris al Bulgariei, cu o cununie catolică la Assisi dar și cu o altă cununie ortodoxă la întoarcerea la Sofia³⁵, rămâne intransigent: „Dacă are loc o ceremonie ortodoxă, oricare ar fi ea, el nu va acorda dispensa de căsătorie“³⁶. Deoarece „impresia generală este că logodnicii s-ar fi consolată, cerând să fie căsătoriți de patriarhul nostru, Arhiducele Lepold Salvati (Salvador – n. n.) și Arhiducesa Bianca (Blanka – n. n.), părinții mirelui, se grăbesc să telegrafieze lui Carol că, în acel caz, ei nu ar veni la nuntă și ar declara că nu-și dau consimțământul“³⁷.

Fiindcă situația devenise „gingașă“³⁸, Regele Carol al II-lea îl trimite la Roma pe fratele ministrului de externe al guvernului Iorga, preotul catolic și protonotar apostolic Vladimir Ghica. Într-o scrisoare către Cardinalul-secretar de stat Eugenio Pacelli (viitorul Papă Pius al

²⁹ *Curentul*, an IV, nr. 1248, 20 iulie 1931, p. 8.

³⁰ *Ibidem*, nr. 1250, 22 iulie 1931, p. 6.

³¹ Raoul Bossy, *op. cit.*, p. 183.

³² *Ibidem*, p. 184.

³³ Narcis Dorin Ion, *op. cit.*, p. 129.

³⁴ *Ibidem*.

³⁵ Papa Pius al XI-lea nu a putut protesta, de teama unui conflict cu Regele Italiei, Victor Emanuel al III-lea (1900–1944), cu care Vaticanul încheiase Concordatul (Acordul de la Lateran din 11 februarie 1929).

³⁶ Raoul Bossy, *op. cit.*, p. 184.

³⁷ *Ibidem*.

³⁸ *Ibidem*.

XII-lea), ministrul de externe român, Dimitrie Ghica, susținea că „în ipoteza unor rugăciuni făcute de clerul ortodox, fără caracter de celebrare a unei căsătorii, faptul că aceste rugăciuni ar avea loc înainte de oficierea căsătoriei civile a Principesei Ileana cu Arhiducele, ar constitui garanția exterioară și esențială cea mai solidă, astfel încât căsătoria catolică, imediat după căsătoria civilă, oficiată de autoritățile municipale și ministrul justiției, să fie considerată unica celebrată și să se poată considera că unitatea Arhiducelui Anton și a Principesei Ileana nu a fost celebrată religios decât o singură dată, după ritul catolic roman”³⁹. După ce argumenta juridic varianta sa, ministrul român concluziona: „Prin urmare, îndeplinirea căsătoriei civile de către ofițerul stării civile, după rugăciuni ale clerului ortodox, ar arăta, în mod public, indiscutabil că aceste rugăciuni nu au deloc caracter sacramental de unire religioasă, ci sunt doar o chemare a binecuvântării cerești asupra viitorilor soți – dând o satisfacție de ordin sentimental opiniei publice românești și ortodoxe”⁴⁰. Sfântul Părinte era sfătuit „să cedeze din ceea ce consideră principii imprescriptibile și că, prin căsătoria Arhiducelui cu Principesa, religia catolică nu va avea decât de câștigat, mulțumită acestei toleranțe asupra unui aspect secundar, prestigiu și încredere din partea poporului român, recunoscător”⁴¹.

După negocierile cu Vaticanul, familia regală trebuia să găsească și o soluție capabilă să menajeze orgoliile Bisericii Ortodoxe Române. Prilejul a fost oferit chiar de mireasă, care dorea, ca „bună creștină”, înainte de a intra în viața conjugală, să se spovedească și să se împărtășească. Drumul *Domniței* la Sfânta Împărtășanie a fost organizat cu mult fast. La liturghia ținută în 23 iulie 1931, la mănăstirea Sinaia, de către Patriarhul Miron Cristea, au asistat Regele Carol al II-lea, Anton, împreună cu mama sa, Blanka de Bourbon, Principesa Mașka (Maria), fiica marelui Duce Kirill, împreună cu mama sa, Victoria Melita, mătușa miresei, principii de Hohenzollern etc. După slujbă, patriarhul a părăsit Sinaia, plecând la reședința sa de la Dragoslavele.⁴²

De la nuntă au lipsit toți cumnații miresei. Dacă Regele Alexandru al Iugoslaviei își conduce soția până pe peronul gării din Belgrad, regretând că situația politică instabilă l-a reținut în țară, în schimb, Regele George al II-lea al Greciei a plecat, împreună cu sora sa, Elena, la Londra încă din 17 iulie.⁴³ Elena de Grecia nu a putut participa la nuntă datorită interdicțiilor dictate de fostul său soț, Regele Carol al II-lea. De altfel, unchiul Regelui, Principele Ernest de Hohenlohe-Langenburg, aflat alături de rudele elene în vagonul regal al Orient Expres-ului până la Paris, considera că pentru Carol și fosta sa soție „este tot atâta stingherire să se întâlnească, ca pentru orice alte perechi divorțate, căci nu este și nu a fost niciodată vorba de o reconciliere sau despre o anulare a divorțului”⁴⁴. Totuși, fără să țină cont de atitudinea suveranului, la plecarea din București a „Majestății Sale” Elena⁴⁵ și a fratelui acesteia a asistat o mare parte a familiei regale. Mama Principelui moștenitor Mihai a sosit la gară alături de Regina Maria. Ele au fost urmate de Regina Elisabeta a Greciei, Principele Nicolae, Principesa Ileana, Arhiducele Anton și fratele acestuia, Franz-Josef.⁴⁶

³⁹ *Ibidem*, p. 185–186.

⁴⁰ *Ibidem*, p. 186–187.

⁴¹ *Ibidem*, p. 187.

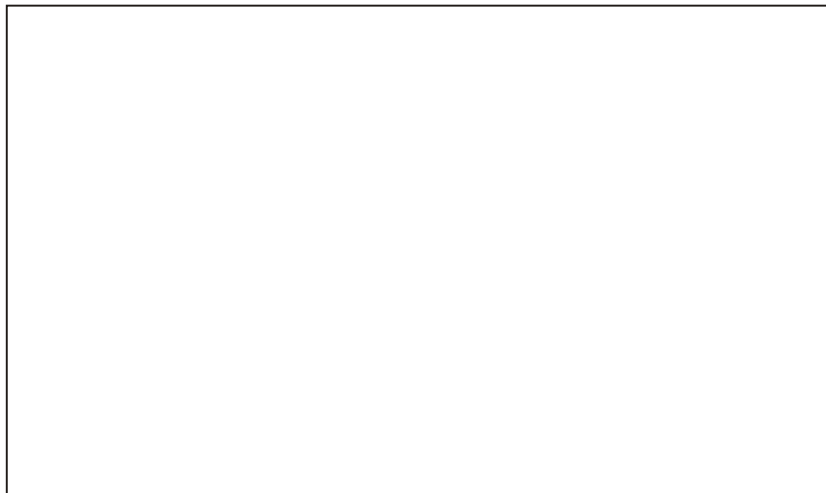
⁴² *Universul*, an XLIX, nr. 197, 26 iulie 1931, p. 1 și nr. 198, 27 iulie 1931, p. 1.

⁴³ *Curentul*, nr. 1248, 20 iulie 1931, p. 5 și nr. 1250, 22 iulie 1931, p. 4.

⁴⁴ *Universul*, nr. 197, 26 iulie 1931, p. 7.

⁴⁵ După „Restaurație”, Regele Carol al II-lea a decis ca fosta sa soție să poarte titlul de „Majestate”, dar nu și pe cel de „Regină a României”.

⁴⁶ *Curentul*, nr. 1248, 20 iulie 1931, p. 5.

Nunta principesei române a fost un eveniment monden de valoare internațională. La ceremonie au participat numeroși corespondenți de presă din străinătate, unii veniți tocmai de pe coasta Pacificului.⁴⁷ Familia regală a primit felicitări din întreaga lume, de la Herbert Hoover, președintele SUA, și Juan Esteban Montero, președintele Chile, până la Hindenburg, președintele Germaniei, și Zog I, Regele Albaniei.⁴⁸

La invitația familiei regale, la festivități a participat elita politică românească: prim-ministrul Nicolae Iorga, C. Argetoianu, mareșalul Prezan, Iuliu Maniu, Ion Mihalache, Al. Vaida-Voevod, Gheorghe Brătianu, I. G. Duca, Octavian Goga, Dr. N. Lupu, Gen. Artur Văitoianu, președintele Senatului Mihail Sadoveanu etc. A lipsit doar Alexandru Averescu, plecat la tratament la Kissingen.⁴⁹

În după-amiaza zilei de 24 iulie au sosit la Sinaia socrii miresei, împreună cu Regina Marioara a Iugoslaviei.⁵⁰ Pentru Arhiduce, căsătoria fiului său, Anton, a fost ultima sărbătoare mare a familiei sale la care a participat. La 4 septembrie 1931, Arhiducele Leopold Salvador de Habsburg a murit, la numai 64 de ani.⁵¹

Regina Marioara, Arhiducele Alfons, Principele și Principesa de Leiningen au fost cazați la castelul Peleşor, iar toți ceilalți oaspeți au fost găzduiți la castelul Peleş, în apartamente special amenajate.⁵²

Prima zi a ceremoniilor căsătoriei princiare, 24 iulie, s-a încheiat cu o serată la castelul Peleşor, unde invitații au putut viziona filmul lui Charlie Chaplin, „Luminile orașului”.⁵³

În timpul ceremoniilor, Sinaia a uitat de orice altceva. „Drapelele naționale fluturau pe clădirile publice, ghirlande de flori cu crengi de brad și becuri multicolore fuseseră instalate pe stâlpii

⁴⁷ Corespondenții ziarelor „The San Francisco Chronicle” și „The San Francisco Examiner”, în D.A.N.I.C., *Fond Casa Regală* – Cabinet, dosar 148/1931.

⁴⁸ D.A.N.I.C., *Fond Casa Regală*, Principesa Ileana, dosar 313/1931; dosar 348/ f. a.

⁴⁹ *Universul*, nr. 199, 28 iulie 1931, p. 1, p. 5; *Curentul*, nr. 1527, 29 iulie 1931, p. 6.

⁵⁰ *Universul*, nr. 198, 27 iulie 1931, p. 1; *Curentul*, nr. 1255, 27 iulie 1931, p. 7.

⁵¹ *Curentul*, nr. 1297, 7 septembrie 1931, p. 8.

⁵² *Universul*, nr. 198, 27 iulie 1931, p. 1.

⁵³ *Curentul*, nr. 1255, 27 iulie 1931, p. 7.

de telegraf pe tot parcursul drumului de la gară până la Castelul Peleş⁵⁴. Oraşul era garnisit de vizitatori, de uniforme strălucitoare şi limuzine luxoase. Pe platourile Peleşului au venit în costume de sărbătoare numeroşi ţărani din satele din apropiere.⁵⁵

Din „casetă sa particulară“, Principesa Ileana a donat pentru săracii primăriilor Bucureşti, Iaşi, Cernăuţi, Cluj şi Chişinău 50.000 lei, primăriei Balcic 40.000 lei, primăriei Sinaia 25.000 lei şi primăriei Poeni, unde se afla unul dintre domeniile sale, 10.000 lei.⁵⁶

Vineri şi sâmbătă, 24–25 iulie, în „Sala Florentină“ a castelului Peleş, a avut loc ceremonia primirii de către viitoarea familie arhiducală a felicitărilor şi darurilor prezentate de către diferite instituţii şi personalităţi. Dintre darurile deosebite oferite „Înalţilor logodnici“, sunt de menţionat: avionul „Moth-Haviland“, „echipat pentru turism şi admirabil utilat, de construcţiune şi valoare deosebită“ şi o broşă de briliante cu insigna Marinei, oferite de Regele Carol al II-lea⁵⁷, dar şi cadoul Marelui Voievod Mihai, rezultatul propriei îndemănări, o călimară de lemn⁵⁸, un colier de briliante şi un altul de perle cu un mare briliant şi cu un safir de dimensiuni excepţionale, dăruite de Regina Maria, un colier cu pandantiv de briliante montat în platină oferit din partea guvernului de prim-ministrul Nicolae Iorga, o casetă de aur şi email, conţinând „recipisa de depozit a 200 de acţiuni B. N. R.“ depuse pe numele Principesei Ileana, oferită de guvernatorul Băncii Naţionale a României, Mihail Manoilescu, „un inel cu briliante într-o cutie Lalique“ oferit de Camera Deputaţilor, o icoană lucrată la muntele Athos în anul 1580, oferită din partea Basarabiei de generalul Răşcanu, o icoană „minunat cizelată în aur“, oferită de judeţul Tighina, o casetă de aur, dăruită de judeţul Cahul, „un şirag de imense chihlimbare“, oferit de judeţul Covurlui, o vitrină cu un „sompτος serviciu de masă în aur şi argint“, dăruită de primăria Chişinău, „un inel cu perlă roz şi un CEC de 1 milion de lei“ dăruite în numele Transilvaniei de către miniştrii Valer Pop şi Ştefan Meteş, o cutie „cu mai multe şiruri de paftale de aur“ dăruită de „Asociaţiunea Femeilor Române din Ardeal“ prin Maria Baiulescu, o salbă din 32 „monezi vechi habsburgice de aur“, oferită de către doamnele din Timişoara şi judeţul Timiş – Torontal, un serviciu de ceai de aur şi argint oferit de judeţul Prahova şi un altul de judeţul Tutova, „o imensă cupă de argint cizelat, şi un serviciu de argint pentru cafea“ oferite de judeţul Lăpuşna, o cutie de sidex, lucrată în aur, oferită de judeţul Putna, un vas cu email oferit de judeţul Iaşi, „două vase mari de argint pentru flori“ oferite de generalul Iacobici şi comandorul Păiş, un „superb vas Gallé“, oferit de regimentul de escortă regală, o icoană veche „de mare valoare“, oferită de regimentul 4 roşiori, vase în onix oferite de judeţele din Ardeal şi Banat, un tablou japonez în piele, dăruit de şcoala de menaj din Ploieşti, „un covor şi o pânză românească de o rară fineţe“, oferite de şcoala de aplicaţie din Ploieşti, 7 vase de aragonit din produsele fabricii „Aragonit“ Târgu-Mureş şi un costum naţional săsesc din comuna Batoş oferite de judeţul Mureş, o pereche de papuci brodaţi cu figuri din picturile lui Grigorescu (pe unul figura o ţărană cu seceră, pe celălalt o ţărană cu fuior) din partea asociaţiei „Acţiunea patriotică“, un „splendid“ covor oltenesc oferit din partea primăriei Sinaia şi un mare candelabru antic de bronz dăruit din partea Uniunii comunităţilor israelite şi

⁵⁴ Ion Scurtu, *op. cit.*, p. 67.

⁵⁵ *Ileana, bride of Anton at royal rites*, în „The San Francisco Examiner“ din 27 iulie 1931 – D.A.N.I.C., *Fond Casa Regală* – Cabinet, dosar 148/1931, f. 8.

⁵⁶ *Curentul*, nr. 1256, 28 iulie 1931, p. 3.

⁵⁷ *Curentul*, nr. 1255, 27 iulie 1931, p. 7; *Universul*, nr. 198, 27 iulie 1931, p. 1; nr. 200, 29 iulie 1931.

⁵⁸ Ion Scurtu, *op. cit.*, p. 67.

Comunitatea israeliților spanioli din București.⁵⁹ Corpul diplomatic a dăruit logodnicilor un „superb vas de flori“. „Acțiunea patriotică“ i-a oferit mirelui un cadou inedit: o tabacheră românească cu chipul Ilenei, un pachet de tutun legat în foi de porumb și un amnar cu cremene. La înmânarea darurilor, i s-a spus că „simbolizează adagiul românesc: «Răbdare și tutun»“⁶⁰.

Familia regală română și oaspeții săi au încheiat seara zilei de 25 iulie printr-o recepție dată la castelul Pelișor, urmată de dans. Balul a fost deschis de logodnici cu un vals, urmați de Principele Nicolae și sora Arhiducelui Anton, Margareta. „Dansul a fost foarte animat. Era o atmosferă încântătoare. Splendidele uniforme ale ofițerilor de gardă se amestecau cu toaletele multicolore ale doamnelor de la Curte și ale invitatelor și cu fracrurile de culoarea «bleu de roi» ale aghiotanților și secretarilor M. S. Regelui. După miezul nopții, M. S. Regele retrăgându-se, balul a luat sfârșit.“ La recepție au luat parte, după unele surse, peste 300 de persoane⁶¹, după altele, circa 600 de persoane⁶², printre care foști prim-miniștri, șefii partidelor politice, înalții demnitari ai statului, șefii de misiuni diplomatice, generali și comandanții principalelor unități⁶³.

În ajunul nunții sale, viitoarea Arhiducesă de Habsburg a înaintat o declarație redactată de directorul general al Domeniilor Coroanei, Al. Stan, prin care își menținea cetățenia română⁶⁴. În schimb, Anton era apatrid. Guvernul român a încercat înainte de nuntă să-i găsească Arhiducelui o patrie adoptivă, însă atât guvernul din Liechtenstein, contactat de Caius Brediceanu, ministrul român la Viena, cât și guvernul din Luxemburg, pe lângă care intervine George Grigorcea, ministrul României la Bruxelles, „nu au dat rezultat, cele două guverne, din considerațiune pentru Austria, refuză să prenumere un Arhiduce printre supușii lor. Anton va rămâne deci un austriac fără drepturi în țara sa de origine“⁶⁵.

Pe 26 iulie 1931, într-o „dimineată triumfală, înveșmântată în soare și în azur, însuflețită de febrilul neastâmpăr al miilor de drumeți sosiți din ajun și în zori“⁶⁶ s-au desfășurat ceremoniile căsătoriei civile și religioase. La ora 10, la castelul Pelișor s-a desfășurat într-un cadru restrâns, în prezența familiilor regale și arhiducale și a unor apropiați ai acestora, festivitatea căsătoriei civile. „În fața unui crucifix, a codului civil și a dosarului care cuprindea Statutul Curții Regale a României“⁶⁷, ofițerul stării civile, C. Hamangiu, ministrul Justiției, „a adresat soților întrebările și a primit răspunsurile acestora în limba română și în limba franceză, cunoscută de amândoi mirii“⁶⁸. După întrebările rituale a fost cerut și obținut consimțământul suveranului. Martorii mirilor au fost Regele Carol al II-lea și Principele Friedrich de Hohenzollern pentru Ileana și Arhiducele Franz-Josef și Principele Leiningen pentru Anton.

După ceremonia civilă, mirii au plecat la castelul Peleş pentru ceremonia religioasă. Pe aleile reședinței au fost desfășurați soldații regimentului de gardă, iar aproape de Peleş au fost înșiruite „în uniformele lor pitorești cohortele cercetașelor, ale studentelor de la I.F.C.A. și de la O.N.E.F. – adolescente cu chipurile bronzate de soare, venite să salute pentru cea din urmă oară Domnița care le-a fost căpetenie și tovarășă“⁶⁹. Drumul era deschis de doi jandarmi din regimentul regal de escortă. În prima trăsură care a intrat pe sub frontalul castelului Peleş, un „landou à la

⁵⁹ Curentul, nr. 1255, 27 iulie 1931, p. 7; *Universul*, nr. 198, 27 iulie 1931, p. 1; nr. 200, 29 iulie 1931.

⁶⁰ *Universul*, nr. 198, 27 iulie 1931, p. 1.

⁶¹ *Curentul*, nr. 1256, 28 iulie 1931, p. 3; *Universul*, nr. 199, 28 iulie 1931, p. 5.

⁶² Ion Scurtu, *op. cit.*, p. 67.

⁶³ *Curentul*, nr. 1256, 28 iulie 1931, p. 3; *Universul*, nr. 199, 28 iulie 1931, p. 5.

⁶⁴ *Ibidem*.

⁶⁵ Raoul Bossy, *op. cit.*, p. 187.

⁶⁶ *Universul*, nr. 200, 29 iulie 1931, p. 1.

⁶⁷ *Curentul*, nr. 1257, 29 iulie 1931, p. 6.

⁶⁸ *Universul*, nr. 200, 29 iulie 1931, p. 1.

⁶⁹ *Curentul*, nr. 1257, 29 iulie 1931, p. 6.

Daumont“, s-au aflat Regina Maria și Leopold-Salvador de Habsburg, urmași de Regele Carol al II-lea și Ileana într-o trăsură trasă de patru cai. Când cortegiul a ajuns la Peleş, fanfara batalionului 1 de vânători de munte a intonat imnul regal, iar trupele regimentului de gardă au prezentat onorul. Ginererele și-a întâmpinat aleasa oferindu-i un buchet de crini albi.⁷⁰

Reședința regală era împodobită cu steaguri și flori. Nota dominantă a decorațiunilor a fost dată de o mulțime de ghirlande pline de trandafiri roșii și albi. În mijlocul holului mare al palatului a fost amenajat un altar, flancat de torțe uriașe. Pe altar a fost așezat un tablou pictat de Holbein reprezentând-o pe Maica Domnului.⁷¹ În uniformă de general de vânători de munte, Regele Carol al II-lea a condus-o pe sora sa la altar, urmași de Regina Maria și însoțitorul său, Arhiducele Leopold-Salvador. Regina Mamă purta o rochie din mătase

albă și o pălărie de aceeași culoare. Apoi venea Principele moștenitor Mihai, îmbrăcat în uniformă de cadet de aviație.

„Un zâmbet prietenos luminează chipul tinerei mirese, care înaintează spre făclii cu fruntea încinsă în diadema de aur din care se despletește torentul de beteală scânteietoare. Domnița poartă o rochie crêpe-satin alb, peste care plutește o străvezie maramă de tulle, revărsată în cute flexibile peste trena purtată de patru copile brune, cu privirile pline de o candidă sfială. Cununa florilor de lămâiță îi împodobește tâmplele, pe decolteul trandafiriu strălucește superbul colier de platină, primit în dar de la guvernul țării în ajun.“⁷² Coronița de aur decorată cu diamante, purtată peste părul tuns scurt și vopsit roșcat, fusese primită cadou de la Leopold-Salvador de Habsburg, viitorul socru, și era o bijuterie de familie, dăruită de Împăratul Napoleon I soției sale, Arhiducesa Maria-Luiza.⁷³ Rochia de nuntă a *Domniței* a fost creația unei case de modă din București, după modelul și desenele Reginei Maria și nu a fost văzută înainte de nuntă de admiratorii Ilenei deoarece creatorul a sugerat că acest lucru poartă ghinion.

Voalul din fir aurit, lung de 40 de picioare, era opera fetelor din Asociația Femeilor Creștine (A.C.F.), asociație care se aflase sub directul patronaj al Principesei. Nașii de cununie au fost martorii de la cununia civilă, Regele Carol al II-lea și Principele Friederich de Hohenzollern din partea Ilenei și Principele de Leiningen și Arhiducele Franz-Josef din partea lui Anton.⁷⁴ Mirele „sosește în urmă, în fracul svelt, însoțit de Principele de Leiningen. Regele Carol al II-lea, în uniforma gri a vânătorilor de munte, a luat loc în stânga, alături de Principele Friederich de Hohenzollern, în uniforma cenușie a ulanilor imperiali. Înalții oaspeți se așează pe fotoliile la picioarele cărora sunt așternute perne de velours roșu. Și slujba nupțială începe sub lumina tremurătoare a celor opt făclii uriașe, care aruncă reflexe și umbre pe chipul palid al Madonei. (...) Orga își revarsă armoniile, topite în melodioasele

⁷⁰ *Universul*, nr. 200, 29 iulie 1931, p. 1, *Gazeta Transilvaniei*, nr. 78, 29 iulie 1931.

⁷¹ *Ibidem*.

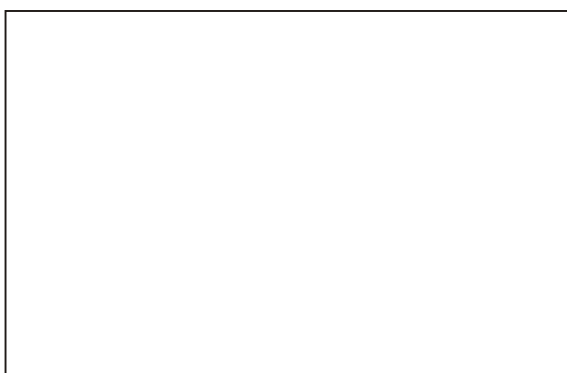
⁷² *Curentul*, nr. 1257, 29 iulie 1931, p. 6; *Ileana, bride of Anton at royal rites*, în „The San Francisco Examiner“ din 27 iulie 1931 – D.A.N.I.C., *Fond Casa Regală* – Cabinet, dosar 148 /1931, f. 8.

⁷³ *Ileana, Principesă de România, Arhiducesă de Austria, Trăiesc din nou*, Humanitas, București, 1999, p. 31.

⁷⁴ *Gazeta Transilvaniei*, nr. 78, 29 iulie 1931.

acorduri ale violoncelului. La un semn al Suveranului, Marele voievod Mihai ia din mâinile Domniței Ileana buchetul nupțial, și-l depune pe perna roșie de la picioarele Regelui Carol⁷⁵.

Liturghia a fost ținută de înalți prelați romano-catolici: benedictiunea a fost dată de Arhiepiscopul de București, Alexandru Cisar; au oficiat Abatele Vladimir Ghika (care a ținut și predica), fostul confesor al Regelui Ferdinand, Episcopul Fischer și însărcinatul de afaceri al Nunciaturii apostolice, Umberto Kaldewey, trimis special la Sinaia de Papa Pius al XI-lea. „Răspunsurile serviciului religios“ au fost date de corul maicilor de la Notre-Dame din strada Pitar Moș. Din partea Papei, mirii au primit o casetă cu o relicvă prețioasă: o fărâmă din rămășițele Sfintei Tereza.⁷⁶

După ceremonia religioasă, Ileana și Anton, urmași de Regele Carol al II-lea, Regina Maria și Principele Mihai, au mers să depună coroane de flori la cimitirul eroilor armatei române căzuți în primul război mondial. Mireasa și-a lăsat buchetul pe socul monumentului.⁷⁷

La plecarea din Peleş, cortegiul regal a fost întâmpinat de o „nuntă țărănească“, însoțită de „tradiționalul taraf de lăutari cu cobză și nai“. Nuntașii, îmbrăcați în costume populare, dansau și salutau mirii cu chiote și focuri de armă.

Alături de ei au apărut călări, „îmbrăcați în zale și cu căciuli de dorobanți“, Junii Brașovului și „un car alegoric cu domnișoare din Sinaia“.⁷⁸

La prânzul de încheiere s-a sărbătorit cu șampanie franțuzească și vinuri românești din pivnițele regale și s-a dansat pe muzica orchestrei conduse de maestrul Dinicu.⁷⁹ După praznic, mirii și oaspeții lor au urmărit de pe platoul terenului de golf de la Peleş „zborurile avioanelor fără motor ale școlii de la Codlea: coborând de la Bucegi, într-un lin zbor planat, iar directorul școlii, profesorul Alfred Ladengang a aterizat pe pajiștea verde“⁸⁰. Se pare că după terminarea petrecerii, Principesa a avut o discuție neplăcută cu Regele Carol al II-lea, care i-a făcut cunoscut surorii sale că „ea nu este fiica regelui Ferdinand, ci a lui Barbu Știrbey, că în urma căsătoriei ei cu arhiducele, supus străin, multe din prerogativele și privilegiile acordate unui membru al familiei regale române nu i se mai pot acorda ei în viitor, ca – de pildă – trenuri speciale scutite de plată etc. și că, în general, vizitele la noi în țară prea des n-ar fi indicate din multe și multe considerente politice“⁸¹.

În după-amiaza zilei nunții, Ileana și Anton au plecat în luna de miere. Primul popas a fost o săptămână la castelul Bran, după care tânăra pereche princiară a plecat cu un avion condus de Arhiducele Anton la München, cu scurte opriri la Budapesta și Viena.

În drumul spre reședința Reginei Maria, mirii au fost sărbătoriți de locuitorii Predealului și Râșnovului. În Predeal, „în dreptul școlii normale de fete, mașina tinerei perechi imperiale a fost

⁷⁵ Curentul, nr. 1257, 29 iulie 1931, p. 6.

⁷⁶ Universul, nr. 200, 29 iulie 1931, p. 3; Gazeta Transilvaniei, nr. 78, 29 iulie 1931.

⁷⁷ Gazeta Transilvaniei, nr. 78, 29 iulie 1931; Curentul, nr. 1257, 29 iulie 1931, p. 6; Universul, nr. 200, 29 iulie 1931, p. 3.

⁷⁸ Universul, nr. 200, 29 iulie 1931, p. 3; Gazeta Transilvaniei, nr. 78, 29 iulie 1931.

⁷⁹ D.A.N.I.C., Fond Casa Regală, Principesa Ileana, dosar 313/1931, f. 4.

⁸⁰ Curentul, nr. 1257, 29 iulie 1931, p. 6.

⁸¹ Narcis Dorin Ion, op. cit., p. 130.

oprită printr-o panglică tricoloră, de către un grup de cercetași, și-n asistența unei mulțimi entuziasmate“. Princesesa s-a despărțit cu greu de admiratorii săi, dar nu înainte de a asculta „Fedeleșul“, unul dintre cântecele populare preferate.⁸² Apoi perechea imperială s-a îndreptat spre Bran pe „drumul nou“, drumul Reginei, Predeal-Valea Râșnoavei. Automobilul condus de Anton a poposit pentru aproape o oră la hanul „La Pârâul Rece“⁸³, „un popas admirabil pentru viligiaturişti din Carpați“, deschis în aprilie 1930 de râșnoaveanul Voicu Popa⁸⁴. La intrarea în Râșnov, au fost întâmpinați de un grup de călăreți, care i-a condus în mijlocul localnicilor. După ce au trecut pe sub „porți de triumf“, primarul le-a oferit pâine și sare.⁸⁵

Branul i-a așteptat „plin de soare și flori“⁸⁶. „Lumea coborâtă de pe plaiuri, în costume pitorești“ ocupase întreg spațiul de la intrarea în Bran până la poarta castelului. O micuță cercetașă a oferit darul brănenilor: o icoană veche și un ștergar „de legat la cap“, simbolul intrării *Domniței* în rândul nevestelor, iar din partea coloniei de cercetașe din Bran, o cruce frumos incrustată în sidif.⁸⁷ Fericită de felul cum au întâmpinat-o brănenii, Ileana îi scria mamei sale: „Dacă viața noastră este pe jumătate de fericită pe cât sunt urările de bine pe care le-am primit, noi vom fi foarte fericiți“⁸⁸.

Cu câteva zile înaintea plecării de la Bran, Ileana și Anton s-au pregătit de voiaj venind cu avionul dinspre Bran la Sinaia și, deasupra castelului Peleş, „au făcut și câteva viraje, lăsând și două scrisori adresate M. S. Regelui, care au căzut în poiana castelului. Apoi s-au înapoiat la Bran“⁸⁹. Pe 3 august, venind de la Sinaia, după ce au vizitat fabrica de avioane din Ghimbav, tânăra familie Habsburg a plecat la Budapesta cu un avion pilotat de Anton, într-o vizită cu caracter „exclusiv și privat“. După un zbor de o oră, în „condițiuni excelente“, au aterizat pe aerodromul „Mathiasföld“. Avionul a fost dus la hangar „sub supravegherea personală“ a lui Anton. Apoi tinerii s-au cazat la hotelul de lux „Hungaria“.⁹⁰ A doua zi, ei au făcut o plimbare cu mașina prin Budapesta și împrejurimi în compania Arhiducelui Josef-Francisc și a soției acestuia, iar după-amiaza au fost primiți de regentul Horthy la reședința din castelul Gödöllő.⁹¹

Pe 8 august, ora 15, familia arhiducală părăsește Budapesta, cu o întârziere de două ore, Arhiducele scuzându-se față de personalul legăției române care i-a așteptat la aerodrom „că șederea în frumoasa capitală a Ungariei a fost atât de plăcută încât au uitat cu totul de momentul plecării“. După două ore de zbor au aterizat pe aerodromul „Aspern“ din Viena, unde au fost salutați de membrii familiei de Habsburg, iar Ileana a fost așteptată de doamnele române din colonia vieneză cu buchete de flori.⁹²

Un corespondent de la „Petit Journal“ a asistat, la hangarul aerodromului „Aspern“, la pregătirile de plecare ale familiei arhiducale. *Domnița* Ileana i-a vorbit ziaristului de „ideile sociale și umanitare care au inspirat-o întodeauna în relațiunile cu femeile și fetele din țara sa natală“. Articolul

⁸² *Curentul*, nr. 1257, 29 iulie 1931, p. 6.

⁸³ *Ibidem*, nr. 1258, 30 iulie 1931, p. 6.

⁸⁴ *Carpații*, an X, nr. 528, 27 aprilie 1930, p. 3.

⁸⁵ *Curentul*, nr. 1258, 30 iulie 1931, p. 6.

⁸⁶ D.A.N.I.C., *Fond Casa Regală*, Personale Maria, vol. II, dosar V – 1219/1931, f. 1.

⁸⁷ *Universul*, nr. 201, 30 iulie 1931, p. 8.

⁸⁸ D.A.N.I.C., *Fond Casa Regală*, Personale Maria, vol. II, dosar V – 1219/1931, f. 1 (lb. engleză).

⁸⁹ *Universul*, nr. 201, 30 iulie 1931, p. 1.

⁹⁰ *Curentul*, nr. 1265, 6 august 1931 și *Universul*, nr. 208, 6 august 1931, p. 1.

⁹¹ *Curentul*, nr. 1266, 7 august 1931, p. 9.

⁹² *Ibidem*, nr. 1267, 8 august 1931, p. 2.

se termina cu aprecierea autorului că „niciodată nu va putea exprima farmecul moral și fizic care se desprinde dintr-o personalitate atât de încântătoare”⁹³.

În drumul spre Germania, pe 10 august, tinerii au aterizat pe aerodromul din Linz și, pentru o zi, au poposit la Kremsmuenster.⁹⁴ De la München, unde aveau stabilită reședința permanentă – o casă închiriată de la sora Reginei Maria, Beatrice de Bourbon y Orléans⁹⁵ –, Ileana și Anton au onorat o invitație la Sigmaringen, iar în perioada 15–20 august s-au dus la Londra⁹⁶.

Imediat după încheierea lunii de miere, Ileana și Anton se întorc la Bran, unde îi aștepta Regina Maria și sora cea mai mare a Ilenei, fosta Regină a Greciei, Elisabeta.⁹⁷

Regele Carol al II-lea, consecvent planurilor sale politice, va ține familia Arhiducesei departe de țară. După ce guvernul austriac le acordă permisiunea de a se întoarce în Austria, Ileana și Anton s-au mutat la Mödling, lângă Viena. Ileana ar fi dorit să nască primul copil la Bran, însă autoritățile românești i-au interzis intrarea în țară: „Nu mi se îngăduie venirea-n țară. Trebuie să rămân aici, sau oriunde ar fi, dar departe de țară printre străini. Astfel a decis guvernul cu nepăsare și cruzime, să-mi închidă ușa casei părintești sub scuza că e un pericol ca un Habsburg să fie născut în România (...), e guvernul Țării care mă înlătură de țară azi, mă neagă și se leapădă de mine, și din păcate fratele meu consimte. Nu le pot ierta mai ales durerea ce o fac mamei, legându-i mâinile acuma când copilul ei are nevoie de ea (...) doare îngrozitor de mult”⁹⁸.

Arhiducele Ștefan s-a născut la 15 august 1932, la Mödling, pe un pat sub care Regina Maria a presărat pământ adus din România.⁹⁹ Mai mult, la numai o lună de zile după nașterea lui Ștefan, pe 15 septembrie 1932, Regina Maria, însoțită de Ileana și Anton, își aduce nepoțelul de la Viena la Bran.¹⁰⁰

Ileana și Anton au mai avut încă cinci copii: Maria-Ileana (*Minola*), născută la 18 decembrie 1933; Alexandra (*Sandi*), născută la 21 mai 1935; Dominic-Nicolae (*Niki*), născut la 4 iulie 1937; Maria-Magdalena (*Magi*), născută la 2 octombrie 1939 și Elisabeta (*Herzi*), născută la 15 ianuarie 1942.

Din păcate, deși nu s-a înscris în regulile matrimoniale ale familiei ei, Prințesa Ileana nu a respectat legământul făcut în fața altarului la 26 iulie 1931. Frumusețea familiei sale, dată de cei șase copii, nu a putut salva o căsnicie greu încercată de dificultățile prin care au trecut cei doi soți în timpul celui de al doilea război mondial. Divorțul s-a pronunțat în anul 1954.

⁹³ *Ibidem*.

⁹⁴ *Curentul*, nr. 1272, 13 august 1931, p. 6; *Universul*, nr. 215, 13 august 1931, p. 9.

⁹⁵ Narcis Dorin Ion, *op. cit.*, p. 132–133.

⁹⁶ *Universul*, nr. 215, 13 august 1931, p. 9.

⁹⁷ *Gazeta Transilvaniei*, nr. 94, 13 septembrie 1931 și nr. 59, 27 septembrie 1931.

⁹⁸ Biblioteca Academiei Române, Manuscrise, S 7 (41)/CCLIV; vezi și Raoul Bossy, *op. cit.*, pag. 205–207.

⁹⁹ Prințesa Ileana, *op. cit.*, 41–42; Hannah Pakula, *op. cit.*, p. 391.

¹⁰⁰ *Gazeta Transilvaniei*, nr. 74, 18 septembrie 1932.